

Zaļais bizness tējas krūzē

Saruna par zaļo uzņēmējdarbību ar PLŪKT zīmola izveidotāju Māru Lieplapu.

Autors: Inga Hoņavko

Uzņēmējdarbība ir ikvienas valsts ekonomiskās attīstības stūrakmens. 2019. gada Pasaules ekonomikas forumā Davosā bioloģiskās daudzveidības samazināšanās un ekosistēmu degradēšanās tika atzīta par risku globālajai ekonomikai, jo tā vai citādi ikviena uzņēmējdarbība ir saistīta arī ar dabas spēju nodrošināt, piemēram, izejvielas un materiālus, uzturēt dabisko ūdens aprites ciklu, uzturēt augsnes auglību un nodrošināt kultūraugu dabisku apputeksnēšanos. Eiropai, uzsākot zaļo kursu, ilgtspējas jēdziens uzņēmējdarbībā ir cieši saistāms ar *zaļo uzņēmējdarbību*.

Uz sarunu par zaļo uzņēmējdarbību un dalīties savā pieredzē, ejot ilgtspējas ceļu, esmu aicinājusi jaunu uzņēmēju no Madonas puses.

Māra Lieplapa vienu no senākajām tradīcijām - zāļu tēju baudīšanu ir pārvērtusi uzņēmējdarbībā un turklāt sava uzņēmuma attīstībā ir izvēlējusies *zaļo* virzienu.

Literatūrā par *zaļo uzņēmējdarbību* ir teikts, ka zaļie uzņēmēji atšķirībā no "parastiem" uzņēmējiem, ieviešot kādā no savas darbības pakāpēm inovāciju, sper soli tālāk - domājot par klientiem un kopīgo sabiedrības labumu. Šīs inovācijas var būt vērstas uz pašu produkta radīšanas procesu, piemēram, ieviešot risinājumus, kas palielina ražošanas efektivitāti, samazina blakusproduktu rašanos, efektīvāk izmanto izejvielas un ievieš kādus jauninājumus savā produktā vai pakalpojumā.

Kā Jūs raksturotu sava uzņēmuma darbību? Vai Jūs savu uzņēmumu jau tā pirmsākumos apzināti veidojāt kā *zaļo* uzņēmumu?

PLŪKT zīmola vienas no galvenajām vērtībām ir ilgtspējīgi risinājumi un inovācijas. Jau idejas sākumposmā bijām definējuši, ka vēlamies radīt ko īpašu, ko vērtīgu, sabiedrībai un dabai labvēlīgu. Uzņēmums seko ilgtspējīgām ražošanas metodēm, piemēram, augu žāvēšanai tiek izmantoti saules un vēja tuneļi. Esam arī pirmie un vienīgie Ziemeļeiropā, kuri piedāvā augu tējas kompostējamus tējas maisījumus.

Inovācija *zaļās uzņēmējdarbības* kontekstā ir arī izmaiņas uzņēmējdarbības modelī, piemēram, veidojot sadarbības tīklus ar citiem uzņēmumiem, kas attiecīgi ļauj efektīvāk izmantot katra individuālā uzņēmuma stiprās puses. Tiek veidoti arī uzņēmumu klasteri.

Vai Jums ir šāda pieredze?

Esam Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras reģionālā Madonas biznesa inkubatora dalībnieks. Ikdienā saņemam atbalstu gan mentoringā, gan finansiālā formā, kas ļāvis straujāk attīstīt ideju un ieviest inovatīvus risinājumus. Esam saņēmuši arī atbalstu no Lauku atbalsta dienesta LEADER programmas, iegādājoties īpašas fasēšanas iekārtas, kā arī mūs atbalsta Madonas novada pašvaldība.

Cik būtiska nozīme, pieprasot un arī saņemot atbalstu, bija Jūsu piedāvātajiem “zaļajiem” risinājumiem. Vai ilgtspējas, vides kritērijiem ir svars?

Manuprāt, šo kritēriju būtiskums arvien pastiprinās ne vien iepriekšminētajos atbalsta instrumentos, bet arī citos ar uzņēmējdarbību saistītos projektos. Mūsu ilgtspējīgie un inovatīvie risinājumi, kuri ieviesti tik tradicionālā nozarē, kā tējas nozare, tiek pozitīvi un atzinīgi novērtēti. Jāatzīst, ka

„zaļā” pieeja kopumā nodrošina iespēju kvalificēties plašam atbalsta instrumentu un projektu klāstam.

Ieguvumi no ekosistēmu un to pakalpojumu pieejas izmantošanas uzņēmējdarbībā

Avots: [EU guidance on integrating ecosystems and their services into decision-making](#)

Zaļajai uzņēmējdarbībai piemīt arī nozīmīga sociālā komponente. Uzņēmums ar savu darbību sniedz ieguldījumu, piemēram, kādas sabiedrībai nozīmīgas vides problēmas risināšanā.

Kā Jūs raksturotu savu “devumu sabiedrībai”?

Mēs sniedzam iespēju patērētājiem izvēlēties augstākās kvalitātes vietējo augu tējas un baudīt tās mūsdienīgā, ērtā un pievilcīgā veidā, padarot šos produktus „trendīgus”. Patērētāji zina, ka augu tējas ir veselīgas, taču tās līdz šim ir pasniegtas kā ļoti tradicionāls produkts. Mūsu tējas prezentē Latvijas un Ziemeļeiropas dabu, tās vērtības, kā arī sniedz vizuālu baudījumu tējas lietotājam izsmalcinātā dizaina risinājuma ietvaros. Turklāt mēs piedāvājam dabai draudzīgu iepakojuma risinājumu. Lielākā daļa patērētāju, kuri izmanto tējas maisiņus, neapzinās, ka tie radīti no neilona – materiāla, kurš vidē nesadalās un turklāt izdala tējā plastmasas daļiņas. PLŪKT piedāvātais risinājums ir pasniegt tēju premium piramīdas

maisīnos, kuru sastāvā ir augu cietes materiāls un ļauj tiem kompostēties, neatstāj negatīvu ietekmi uz cilvēka veselību un vidi.

Vai piekristat apgalvojumam, ka vidi saudzējoša uzņēmējdarbība ir dārgāka par “parasto” uzņēmējdarbību?

Daļēji piekrītu – uzsākt uzņēmējdarbību, ieviešot sociāli atbildīgus un ilgtspējīgus risinājumus, ir dārgāk. Tomēr jāatzīst, ka šeit ir būtiski uz to skatīties kā uz ilgtermiņa risinājumu, un tad, manuprāt, šāda izvēle noteikti atmaksājas.

Latvijā ne viens vien uzņēmējs tiešā veidā izmanto dabas sniegtos labumus savā uzņēmējdarbībā, ražojot produkciju no savvaļā iegūtām ogām un sēnēm, darinot rotas un mājsaimniecības priekšmetus, veidojot tūrisma piedāvājumu vai saimniekojot pēc bioloģiskās lauksaimniecības principiem.

Vai uzskatāt, ka zaļā uzņēmējdarbība ir tā niša, kur Latvijai ir priekšrocības?

Es uzskatu, ka Latvijai ir zināmas priekšrocības – joprojām ir pietiekami daudz neizmantotu resursu, kā, piemēram, neefektīvi (vai nemaz) neizmantotas zaļās teritorijas un dabā iegūstami produkti, izejvielas, ko var pārvērst ekskluzīvos, ekoloģiskos nišas produktos, kas var būt Latvijas īpašais piedāvājums.

Latvijas Banka nesēn laida klajā sudraba kolekcijas monētu *Meža veltes*, kas ir viena no Latvijas dabai veltītajām kolekcijas monētām un vēsta par Latvijai raksturīgām un populārām vērtībām un tradīcijām, kuras veido piederības sajūtu Latvijai un vieno tās iedzīvotājus. Latvijas Bankas mājaslapā par šo monētu ir teikts: “*Dabas dāvanu (gan sēņu, gan ogu) bijīga un vieda ņemšana ir latviešu sadzīves kultūras un etniskās identitātes neatņemama sastāvdaļa.*” Uzņēmīgu un radošu cilvēku rokās arī tik ierasta Latvijas tradīcija kā zāļu tēju dzeršana var pārtapt sekmīgā uzņēmējdarbībā.

Materiāls sagatavots projekta LIFE Ekosistēmu pakalpojumi (Nr. LIFE13 ENV/LV/000839) ietvaros. Projektu līdzfinansē LIFE finanšu instruments un Valsts reģionālās attīstības aģentūras Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija.

